

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonė dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria panaikinamas Paminis sprendimas 2004/68/TVR, pasiūlymo

(2010/C 323/02)

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS,

atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 16 straipsnį,

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ypač į jos 8 straipsnį,

atsižvelgdamas į 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ⁽¹⁾,

atsižvelgdamas į 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių asmenų duomenų judėjimo ⁽²⁾, ypač į jo 41 straipsnį,

PRIĖMĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

I. ĮVADAS

1. 2010 m. kovo 29 d. Komisija priėmė Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria panaikinamas Paminis sprendimas 2004/68/TVR ⁽³⁾, pasiūlymą (toliau – pasiūlymas).
2. Pasiūlymu ketinama dėl kai kurių trūkumų panaikinti 2003 m. gruodžio 22 d. priimtą Paminį sprendimą. Naujuoju teisės aktu būtų pagerinta kova su prievarta prieš vaikus atsižvelgiant į tokius aspektus: sunkiausių prievartos prieš vaikus atvejų, pvz., susijusių su vaikų sekso turizmu, kriminalizavimą, nelydimų vaikų apsaugą, baudžiamąjį tyrimą ir baudžiamojo persekiojimo koordinavimą, naujus IT aplinkos nusikaltimus, nusikaltimo aukų apsaugą, nusikaltimų prevenciją.

3. Kalbant apie tikslą užkirsti kelią nusikaltimams, viena iš priemonių būtų prieigos prie vaikų pornografijos ribojimas internete.

⁽¹⁾ OL L 281, 1995 11 23, p. 31.

⁽²⁾ OL L 8, 2001 1 12, p. 1.

⁽³⁾ COM(2010) 94 galutinis.

4. EDAPP atkreipė dėmesį į pagrindinį pasiūlymo tikslą. Jis neketina kelti abejonių dėl poreikio sukurti geresnę sistemą, kurioje būtų numatytos tinkamos vaikų apsaugos nuo prievartos priemonės. Vis dėlto jis nori pabrėžti kai kurių pasiūlyme numatytų priemonių, pvz., interneto svetainių blokavimo ir specialiųjų linijų sukūrimo poveikį pagrindinėms įvairių susijusių asmenų teisėms į privatumą ir duomenų apsaugą. Todėl jis nusprendė savo iniciatyva pateikti šią glaustą nuomonę.

II. PASIŪLYMO ANALIZĖ

5. Duomenų apsaugos klausimai yra susiję su dviem pasiūlymo aspektais, būdingais ne tik kovai su prievarta prieš vaikus, bet ir kiekvienai iniciatyvai, kuria siekiama, kad privatusis sektorius bendradarbiautų teisėsaugos tikslais. EDAPP jau tyrė šiuos klausimus įvairiomis aplinkybėmis, visų pirma susijusiomis su kova su neteisėtu interneto turiniu ⁽⁴⁾.
6. Kalbant apie pasiūlymą, 13 konstatuojamojoje dalyje ir 21 straipsnyje nurodyti du rūpestį keliantys dalykai. Juos būtų galima apibūdinti taip.

II.1. Paslaugų teikėjų vaidmuo interneto svetainių blokavimo srityje

7. Pasiūlyme numatytos dvi galimos alternatyvos blokuoti prieigą iš ES teritorijos prie tinklalapių, kuriuose nustatyta, kad yra vaikų pornografijos arba ji platinama: mechanizmais, palengvinančiais blokavimą kompetentingos teismo ar policijos institucijos nutartimi, arba savanoriškais interneto paslaugų teikėjų atliekamais tinklalapių blokavimo veiksmais remiantis elgesio kodeksais ar gairėmis.
8. EDAPP kyla abejonių dėl sprendimo blokuoti tinklalapių kriterijų ir sąlygų: nors jis galėtų pritarti policijos ar teismo institucijos veiksams, kurių imtasi pagal tinkamai apibrėžtus teisės aktus, jam kyla didelių abejonių dėl privačiųjų šalių blokavimo veiksmų teisinio tikrumo.

⁽⁴⁾ EDAPP yra priėmęs toliau nurodytas nuomones, kuriose pateiktos šiai iniciatyvai svarbios pastabos:

— 2008 m. birželio 23 d. EDAPP nuomonė dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo, kuriuo nustatoma daugiametė internetu ir kitomis ryšių technologijomis besinaudojančių vaikų apsaugos Bendrijos programa, OL C 2, 2009 1 7, p. 2,

— 2010 m. vasario 22 d. EDAPP nuomonė dėl šiuo metu vykstančių Europos Sąjungos derybų dėl Kovos su klastojimu prekybos susitarimo (ACTA).

Be to, žr. 29 straipsnio darbo grupės darbo dokumentą dėl duomenų apsaugos klausimų, susijusių su intelektinės nuosavybės teisėmis (WP 104), priimtą 2005 m. sausio 18 d.

9. Visų pirma jam kyla galimo interneto stebėjimo, kurį atliekant gali būti imamas blokavimo veiksmų, klausimas. Stebėjimas ir blokavimas gali reikšti skirtingą veiklą, pavyzdžiui, interneto skenavimą, neteisėtų ar įtartinų interneto svetainių aptikimą ir prieigos blokavimą galutiniams naudotojams, o taip pat ir galutinių naudotojų, mėginančių pasinaudoti tokiu turiniu arba jį parsisiųsti, elgesio internete stebėjimą. Naudojamos įvairios priemonės, susijusios su skirtingais ribojimo lygiais, tačiau jos kelia panašių interneto paslaugų teikėjų vaidmens tvarkant turinio informaciją klausimų.
10. Ši stebėjimo veikla turi pasekmių duomenų apsaugos požiūriu, nes bus tvarkomi įvairių asmenų asmens duomenys – ar tai būtų informacija apie nusikaltimų aukas, liudininkus, naudotojus, ar apie turinio teikėjus. EDAPP savo ankstesnėse nuomonėse yra išreiškęs rūpestį dėl privačiojo sektoriaus subjektų (pvz., IPT ar autorių teisių turėtojų) atliekamo asmenų stebėjimo tose srityse, kurios iš esmės priklauso teisėsaugos institucijų kompetencijai ⁽¹⁾.

— EDAPP pabrėžia, kad tinklo stebėjimas ir interneto svetainių blokavimas būtų su IPT komerciniu tikslu nesusijęs tikslas: kiltų klausimų dėl teisėto duomenų tvarkymo ir teisės aktus atitinkančio asmens duomenų naudojimo pagal Duomenų apsaugos direktyvos 6 straipsnio 1 dalies b punktą ir 7 straipsnį ⁽²⁾.

— EDAPP kyla abejonių dėl blokavimo kriterijų ir jis pabrėžia, kad elgesio kodeksas ar neprivalomos gairės šiuo atžvilgiu nesuteiktų pakankamo teisinio saugumo.

— Be to, EDAPP pabrėžia grėsmes, susijusias su galimu asmenų įtraukimu į juoduosius sąrašus ir jų galimybėmis nepriklausomoje institucijoje reikalauti žalos atlyginimo.

11. Anksčiau EDAPP jau ne kartą yra nurodęs, kad „internetu naudotojų elgesio stebėjimas ir paskesnis jų IP adresų surinkimas prilygsta jų teisės į privataus gyvenimo gerbimą ir susirašinėjimo slaptumą ribojimui (...). Šis požiūris atitinka Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką“ ⁽³⁾. Turint omenyje šį ribojimą, reikalingos tinkamesnės apsaugos priemonės, užtikrinančios, kad stebėjimas ir (arba) blokavimas

būtų atliekamas tik griežtai tiksliniu būdu ir taikant teismo kontrolę, o tam tikromis saugumo priemonėmis būtų užkertamas kelias šį mechanizmą naudoti netinkamai.

II.2. Specialiųjų linijų tinklo sukūrimas

12. Pasiūlymo 13 konstatuojamojoje dalyje minimas pagal Saugesnio interneto programą, dėl kurios EDAPP yra priėmęs jau minėtą nuomonę, sukurtas specialiųjų linijų tinklas. Viena iš EDAPP pastabų yra susijusi būtent su sąlygomis, pagal kurias informacija būtų renkama, centralizuojama ir ja būtų keičiamasi – reikia tiksliai apibūdinti, kas bus laikoma neteisėtu ar žalingu turiniu, kam suteikiama teisė rinkti ir saugoti informaciją ir kokios konkrečios apsaugos priemonės tokiu atveju taikomos.
13. Tai yra ypač svarbu dėl pranešimo pasekmių: be su vaikais susijusios informacijos, galėtų būti renkami bet kurio su tinkle esančia informacija kaip nors susijusio asmens duomenys, įskaitant, pvz., informaciją apie asmenį, įtariamą neteisėtu elgesiu, ar tai būtų interneto naudotojas, ar turinio teikėjas, bet taip pat informaciją apie asmenį, pranešantį apie įtartiną turinį ar prievartos auką. Kuriant pranešimo procedūras nereikėtų pamiršti visų šių asmenų teisių, į jas derėtų atsižvelgti laikantis esamų duomenų apsaugos teisės aktų.
14. Naudojant šias specialiąsias linijas surinkta informacija tikriausiai taip pat bus naudojama baudžiamajam persekiojimui vykstant bylos nagrinėjimui teisme. Kokybės ir vientisumo reikalavimų atžvilgiu reikėtų įdiegti papildomas apsaugos priemones siekiant užtikrinti, kad ši informacija, laikoma skaitmeniniais įrodymais, būtų tinkamai surinkta ir saugoma ir ją būtų galima teisėtai panaudoti teisme.
15. Būtina laikytis garantijų, susijusių su sistemos priežiūra, kurią iš esmės atlieka teisėsaugos institucijos. Skaidrumas ir asmenims prieinamos nepriklausomos teisių gynimo priemonės yra kiti esminiai dalykai, kuriuos reikėtų įtraukti į tokią sistemą.

III. IŠVADA

16. Nors EDAPP neturi pagrindo ginčyti patikimos ir veiksmingos kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, seksualiniu jų išnaudojimu ir vaikų pornografija sistemos kūrimo, jis primygtinai prašo užtikrinti visų susijusių asmenų teisinį saugumą, įskaitant interneto paslaugų teikėjus ir tinklą naudojančius asmenis.

⁽¹⁾ Žr. abi minėtas EDAPP nuomones.

⁽²⁾ 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmens duomenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, OL L 281, 1995 11 23, p. 31.

⁽³⁾ EDAPP nuomonė dėl ACTA, p. 6.

17. Tai, kad pasiūlyme paminėtas poreikis atsižvelgti į pagrindines galutinių naudotojų teises, vertintina palankiai, tačiau to nepakanka – reikėtų įtraukti įpareigojimą valstybėms narėms užtikrinti suderintas, aiškias ir išsamias procedūras, taikomas kovoje su neteisėtu turiniu prižiūrint nepriklausomoms valstybės institucijoms.

Priimta Briuselyje 2010 m. gegužės 10 d.

Peter HUSTINX

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas
